

บทความวิจัย

ภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569)
ในมุมมองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์
สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
The Scenario of the Bachelor of Nursing Curriculum (During 2022-2026) from
Perspectives of Nursing Students Studying in Nursing College under
the Faculty of Nursing Praboromarajchanok Institute Ministry of Public Health

Received: Mar 1, 2022
Revised: Apr 14, 2022
Accepted: Apr 20, 2022

สุกิจ ทองพิลา วท.ม. (Sukit Thongpila, M.Sc.)¹
วิญญู อยุ่ในศิล ค.ด. (Waiyawut Yoonisil, Ph.D.)²
บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร กศ.ด. (Boonjai Srisatidharakul, Ed.D.)³

บทคัดย่อ

บทนำ: การมีส่วนร่วมของผู้เรียนเพื่อให้ข้อคิดเห็น เสนอความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจะเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569) ในมุมมองของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ระเบียบวิธีวิจัย: การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ นายกสโมสรนักศึกษา จำนวน 11 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการบันทึกเทป นำข้อมูลมาถอดความแบบคำต่อคำและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Colaizzi

ผลการวิจัย: นายกสโมสรนักศึกษา สะท้อนมุมมองภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569) วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข 6 ประเด็น คือ 1) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต้องเก่งดี คิดดี และปฏิบัติดี 2) โครงสร้างหลักสูตรลดเวลาเรียนและเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ 3) เนื้อหาต้องทันสมัยและใช้ได้จริง 4) บริหารจัดการเรียนรู้จากการลงมือทำ นำวิทยากรมาใช้ ให้เวลาเรียนรู้และบูรณาการร่วมกัน 5) มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เพียงพอ ประสิทธิภาพดี ให้บริการ 24 ชั่วโมงและ 6) มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย

สรุปผล: ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2565-2569) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพเพื่อสร้างบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

¹นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: sukita@bcnnv.ac.th

²Corresponding author ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: wys959@gmail.com

³รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ E-mail: jenjaisri@gmail.com

¹²Graduate school, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

³Thammasat University, Pathum Thani, Thailand.

ข้อเสนอแนะ: นักศึกษาพยาบาลคือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในการให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตร ขณะที่อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สถาบันการจัดการศึกษาพยาบาลต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยนำการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ : ภาพอนาคต หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Abstract

Introduction: Participation of learners to advised and suggested opinions for developing the Bachelor of Nursing curriculum is a strategy for effective future nursing education.

Research objectives: To examined the scenario of the Bachelor of Nursing curriculum from the perspective of nursing college students under the Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health (2022-2026).

Research methodology: This is a qualitative study. The key informants were 11 presidents of student clubs. Data were collected using in-depth interviews and tape-recording, and verbatim transcription. Data were analyzed using Colaizzi's method.

Results: Findings showed that the presidents of student clubs reflected their views on the scenario of the Bachelor of Nursing program from the perspective of nursing college students under the Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, the Ministry of Public Health (2022-2026) in 6 themes as follows: 1) Graduate's desired characteristics including being clever, positive thinking, and well practice; 2) The curriculum structure should teach less and learn more; 3) The curriculum content must be up-to-date and practicality; 4) Instructional management should focus on learning by doing, using information technology, and providing learning opportunities and integration; 5) Providing sufficient and efficient teaching material accessible for 24 hours; and 6) Having various evaluations. Conclusion: The results of this study can be used as basic information for planning the Bachelor of Nursing curriculum, Praboromarajchanok Institute, the Ministry of Public Health (2022-2026). This focuses on learners and encourages e them to naturally improve themselves with their full potential to produce quality nursing graduates.

Implications for practice: Nursing students are very important stakeholders in curriculum development. Teachers must change their roles to be facilitator as well as constant self-improvement. Institute of nursing education must change its learning method to modernization solutions.

Keywords: Scenarios, Bachelor of Nursing Curriculum, Nursing Students, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

บทนำ

การจัดการศึกษาพยาบาลเป็นกระบวนการพัฒนาบัณฑิตพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถในการดูแลสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ การศึกษาการพยาบาลในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2439 และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมืองและการปกครอง¹ ประกอบกับการเกิดโรคอุบัติใหม่โควิด-19 ทั่วโลกทำให้โลกเข้าสู่ยุคสังคมปกติวิถีใหม่ (New Normal) พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั่วโลกแปรเปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ไม่น่าเคย เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างทางสังคม รวมถึงรูปแบบการจัดการศึกษาพยาบาลที่ปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสและพบปะกันโดยตรงจากการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า เป็นต้น² จึงเป็นความท้าทายของสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบัณฑิตพยาบาลให้สอดคล้องมาตรฐานวิชาชีพและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ³

สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งแรกของประเทศ มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านสุขภาพที่มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ทักษะในวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสำนึกต่อสังคม และมีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของประเทศไทย สืบสานพระปณิธานของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 โดยมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 30 แห่ง กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาพยาบาลศาสตร์ 2560 เพื่อให้การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์แก่ผู้รับบริการ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ในสถานบริการสุขภาพทุกระดับ ระยะเวลากว่า 80 ปี ที่วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขเป็นกำลังหลักในการ

ผลิตพยาบาลวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการในระบบสุขภาพของประเทศ โดยในปีการศึกษา 2562 มีบัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 3,999 คน คิดเป็นร้อยละ 38.65 ของบัณฑิตพยาบาลทั้งหมดในประเทศไทย⁴

การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 โดยเริ่มจากการจัดการศึกษาพยาบาลโดยใช้หลักสูตรวิชาการพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยศิริราชพยาบาล ต่อมาในปี 2517 ปรับปรุงหลักสูตรเป็นประกาศนียบัตรการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาตรี) และพัฒนาเป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ระยะเวลาในการศึกษา 4 ปี ในปัจจุบัน แต่จากผลการประเมินหลักสูตร พบว่า อาจารย์ยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เนื้อหาวิชามีความซ้ำซ้อน ไม่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ระบบสารสนเทศ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการพยาบาล ไม่เพียงพอและไม่พร้อมใช้งาน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางปัญญา ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำ⁵⁻⁷

แนวคิดการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 การสรรค์สร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมุ่งให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร เน้นให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับตัวผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดขั้นสูงที่ต้องสอดคล้องกับความสามารถของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความต้องการ และความสนใจ⁸ หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษาเป็นกรอบการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่สำคัญสำหรับผู้สอน สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย รวมไปถึงบุคลิกลักษณะของนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบันที่เกิดใน พ.ศ. 2540-2555 อายุระหว่าง 10-25 ปีเป็นกลุ่ม generation z ที่เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต คิดนอกกรอบ เป็นตัวของตัวเอง และความทะเยอทะยานสูง

ความอดทนทำให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดและผลสำเร็จของงาน⁹ และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตร์ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความเครียดสูงมากกว่าสาขาอื่นและเป็นสาเหตุการเรียนรู้ช้าขึ้น การลาออก รวมไปถึงเกิดภาวะซึมเศร้าจนนำไปสู่การคิดฆ่าตัวตาย¹⁰

การศึกษานาถของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งในอดีตเราอาจจะพอทำนายได้ว่า อะไรจะเกิดขึ้นในอีก 10 ปี หรือ 20 ปีข้างหน้า แต่ในโลกในปัจจุบันล้วนเต็มไปด้วยความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงอย่างสุดขีดทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก ประกอบกับจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพยาบาล พบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในมุมมองของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหากให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ความต้องการในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในอีก 5 ปี ข้างหน้าเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็ม และมีความสุขในการเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ตามมุมมองของนักศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบ

ปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ การตัดสินใจ ความเข้าใจถึงความหมายและระบบคุณค่า ตลอดจนวัฒนธรรมของกลุ่มคนตามคำบอกเล่าของผู้ที่ประสบกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง¹¹ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นการสืบค้นปรากฏการณ์โดยการวิเคราะห์และพรรณนาภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569) ในมุมมองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2565-2569) โดยข้อมูลที่สืบค้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะนำมาวิเคราะห์หาสาระสำคัญ (themes) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นจริงมากที่สุด

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ผู้วิจัย

ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ นายกสโมสรนศึกษา วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่ได้รับการเลือกตั้งมาเป็นตัวแทนของกลุ่มในปฏิบัติหน้าที่การส่งเสริม พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาพยาบาล โดยจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกจนข้อมูลอิ่มตัว จำนวน 11 คน โดยผู้วิจัยกำหนดมีคุณสมบัติ (inclusion criteria) คือ 1) ดำรงตำแหน่งนายกสโมสรนศึกษา 2) ปฏิบัติหน้าที่นายกสโมสรนศึกษามาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน 3) ยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์

แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569) วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ร่วมกับการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การจดบันทึกข้อมูลระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์ และการบันทึกเสียง

4. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล การวิจัยนี้ผ่านการ

พิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC-G-371/2564E ลงวันที่ 30

กันยายน 2564 โดยผู้วิจัยนำเอกสารชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมทั้งอธิบายรายละเอียด ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อสงสัย ก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ไม่ระบุชื่อผู้ให้ข้อมูล

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อจัดทำหนังสืออนุญาตจัดส่งให้ต้นสังกัดของผู้ให้สัมภาษณ์ และขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล 2) ผู้วิจัยติดต่อกับนายกสโมสรมัธยมศึกษาสายแรก ๆ ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดเพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) 3) การนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ 4) ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลร่วมกับสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้จากผู้ให้ข้อมูลทุกราย 5) ผู้ให้ข้อมูลทุกรายได้รับการชี้แจง วัตถุประสงค์ วิธีและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขอความยินยอมอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งชี้แจงถึงสิทธิในการปฏิเสธหรือบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยโดยไม่ต้องชี้แจง เหตุผล และไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่าง 6) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแนวคำถามที่สร้างขึ้นเกี่ยวกับอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569) วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะอย่างไร ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกการตอบคำถาม โดยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีอิสระในการให้ข้อมูล และผู้วิจัยทบทวนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อทดสอบความเข้าใจตรงกันกับผู้ให้ข้อมูล กรณีที่ข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตดำเนินการสัมภาษณ์อีก 1 ครั้ง พร้อมทั้งขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์แล้วระบุผู้ให้ข้อมูลใหม่โดยวิธีการบอกต่อ (Snowball sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลใหม่ต้องมีคุณสมบัติ (inclusion criteria) ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) ตีความ จัดกลุ่ม และสร้างข้อสรุปการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic inductive) วิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบของ Colaizzi¹² คือ 1) ถอดเทป

จากการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลแบบคำต่อคำ (verbatim) ออกมาเป็นบทสนทนาโดยตรวจสอบข้อมูลโดยการเปรียบเทียบจากการฟังเทปการสัมภาษณ์หลาย ๆ ครั้ง 2) นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป และจากการสังเกตอ่าน ทบทวนบทสัมภาษณ์ที่ถอดความแล้วหลาย ๆ ครั้งเพื่อตีความ ประโยค หรือข้อความที่สอดคล้องกับประเด็นในการศึกษา 3) แยกแยะ จับกลุ่มตามประเด็นหลักที่ทำการศึกษาที่ให้อยู่รวมกัน (categorization) เป็นกลุ่ม ๆ 4) ผู้วิจัยดำเนินการข้อ 1)-3) กับผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป 5) เมื่อวิเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละรายตามประเด็นที่ศึกษาพอมองเห็นความคล้ายคลึงกันของข้อมูลนำกลุ่มรหัสมาพัฒนาเป็นประเด็นหลัก (theme) และประเด็นย่อย (sub-theme) 6) ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องข้อมูล

7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าตามแนวคิดของ Cohen และ Manion เพื่อสะท้อนว่าข้อมูลและผลการวิจัยถูกต้อง น่าเชื่อถือ และตรงกับความเป็นจริงโดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลาการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม และตรวจสอบข้อมูลโดยการถอดเทปคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันการให้ข้อมูล 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตเข้าด้วยกันเพื่อเชื่อมโยงรวมถึงข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง 3) การตรวจสอบข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้ เพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้รับความถูกต้อง เหมาะสม และตรงประเด็นคำถามการวิจัยหรือไม่¹³

ผลการวิจัย

ผลการศึกษามุมมองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ (พ.ศ. 2565-2569) สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่พึงประสงค์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. **ด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์** ควรมีลักษณะ ดังนี้ คือ

1.1 **เก่งดี** คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการพยาบาล ภูมิหายวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล ภาษาอังกฤษ ปัญหาสุขภาพ โรคระบาด ภาวะสุขภาพในอนาคต มีความเข้าใจความแตกต่างทาง พหุสังคม วัฒนธรรม ใฝ่รู้แสวงหาความรู้ ค้นหาละเอียดใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีสมรรถนะเรื่อง เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการดูแลสุขภาพ

1.2 **คิดดี** คือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ควบคุมอารมณ์ที่ดี คำนึงถึงผู้อื่นตลอดจนเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และให้เกียรติผู้อื่นเสมอ

1.3 **ปฏิบัติดี** คือ ให้การพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์แก่ผู้รับบริการทุกช่วงวัยในทุกมิติสุขภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ ประยุกต์เทคโนโลยีมาพัฒนานวัตกรรมมาทางการพยาบาล เพื่อการดูแลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีทักษะในการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้รับบริการและสหสาขาวิชาชีพ มีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ข้อแรกเลยมีความรู้ มีคุณธรรม ความรับผิดชอบ เพราะพยาบาลเราดูแลชีวิตคน ในอนาคต ความรู้เรื่องโรคระบาด ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทำให้ต้องมีคนใฝ่รู้อยู่ตลอด สามารถควบคุมสติ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในวิชาชีพพยาบาล การมีทักษะการสื่อสารกับผู้ป่วยและญาติ สหสาขาวิชาชีพ มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ การคิดวิเคราะห์การเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม”

“ความรู้ด้านการพยาบาล ภูมิหายที่เกี่ยวข้อง มีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ รับผิดชอบต่อตัวเองและผู้อื่น สามารถคิดวิเคราะห์ ใช้เทคโนโลยีมาสร้างนวัตกรรมในการดูแลสุขภาพ ใฝ่รู้ เป็นผู้นำ ยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรม มีทักษะในการสื่อสารที่เป็นมิตร ตลอดจนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

2. **ด้านโครงสร้างของหลักสูตร** ควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 **ลดเวลาเรียน** ปรับลดหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ต้องให้น้อยลง แยกหลักสูตรออกเป็น 2 สาขา คือ สาขาการพยาบาล และสาขาการผดุงครรภ์ ทำให้ระยะเวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตรลดลง

2.2 **เพิ่มโอกาสรู้** โดยนักศึกษามีโอกาสในการเลือกเรียนในรายวิชากลุ่มวิชาเลือกเสรี หรือสามารถเลือกทำกิจกรรมเสริมความรู้ที่ตนเองสนใจได้เอง ดังคำกล่าวที่ว่า

“หลักสูตรค่อนข้างที่จะหนัก ต้องดูที่เนื้อหาเกี่ยวกับเวลาให้สัมพันธ์กัน รูปแบบของหลักสูตรที่เป็นควรแยกออกเป็น การพยาบาล และการผดุงครรภ์ รายวิชาเลือกเสรีมีว่าอยาก จะให้มีการเลือกได้อย่างอิสระ”

“ทุกวันนี้รู้สึกว่าการเรียนมันแน่น หลักสูตรควรจะแยกเป็น 2 สาขา ใครจะสนใจเลือกสาขาการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ จบไปเราจะไปให้การพยาบาล หรือจบไปจะทำคลอด และมันน่าจะทำให้เราจบไวขึ้น ส่วนในรายวิชาเลือกเสรีอยากเลือกได้เองค่ะ”

“หลักสูตรหนักเกินไป ควรปรับลดหน่วยกิตลงมา ครบ ถ้าแยกเป็นสาขาพยาบาลหรือผดุงครรภ์จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขยิ่งขึ้น รายวิชาเลือกเสรีให้เลือกทำกิจกรรมหรือรายวิชาเสริมความรู้”

3. **ด้านเนื้อหาหลักสูตร** ควรมีลักษณะ ดังนี้

3.1 **ทันสมัย** โดยเนื้อหาที่มีความทันสมัยตามกระแสการเปลี่ยนแปลงบริบทของสุขภาพปัญหาสาธารณสุข โรคระบาด สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโลก ปัจจุบันและในอนาคต ปรับลดหน่วยกิตรายวิชาการผดุงครรภ์ และในรายวิชาภาษาอังกฤษควรเป็นอาจารย์ชาวต่างชาติเป็นผู้สอน

3.2 **ใช้ได้จริง** เนื้อหาวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ที่มีเนื้อหาใกล้เคียง ซ้ำซ้อนกัน บูรณาการเป็นรายวิชาเดียวกัน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้จริงในอนาคต ลดเนื้อหาวิชาการผดุงครรภ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีจำนวนคนคลอดลดลง รายวิชาภาษาอังกฤษเน้นการนำภาษาอังกฤษไปใช้ในการสื่อสารและการปฏิบัติการพยาบาล ดังคำกล่าวที่ว่า

“เนื้อหาควรต้องทันสมัยตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ปัญหาโรคติดต่อและโรคที่เกิดขึ้นมาใหม่ ๆ ภาค

ทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมกันเป็นวิชาเดียวกัน เรียนรวมกันเลย จะได้เข้าใจมากขึ้น ลดเนื้อหาวิชาการมดุงครรรค์เท่าที่นำไปใช้จริงในอนาคต รายวิชาภาษาอังกฤษเน้นการสื่อสารและการปฏิบัติการพยาบาล”

“เนื้อหาในวิชาการพยาบาลต้องมีความสอดคล้องกับสถานการณ์หรือปัญหาสุขภาพในปัจจุบันและในอนาคต ช่างหน้า ปัญหาโรคอุบัติใหม่ เนื้อหาวิชาเดียวกันในภาคทฤษฎีปฏิบัติเรียนต่อเนื่องเลยเพื่อให้เรียนและนำไปใช้ได้เลย วิชาภาษาอังกฤษอยากให้นั้นภาษาอังกฤษที่เน้นในการใช้งานจริง”

4. ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1 ลงมือทำ เน้นให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ (active learning) กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) การเน้นปัญหาเป็นหลัก (problem-based learning) เป็นต้น โดยต้องมีการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ในห้องสาคิการพยาบาล ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้นักศึกษามั่นใจในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย

4.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น การเรียนการสอนแบบออนไลน์ การเรียนการสอนในสถานการณ์จำลองเสมือนจริง เป็นต้น

4.3 ให้เวลาเรียนรู้ ลดการเรียนการสอนแบบบรรยาย (lecture) เปิดโอกาสให้นักศึกษาอ่านหนังสือหาความรู้เพิ่มเติม เรียนรู้นอกห้องเรียนจากสื่อออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

4.4 บูรณาการร่วมกัน โดยการสร้างความร่วมมือการจัดการเรียนจัดการเรียนสอนทั้งในภาควิชาทฤษฎีและปฏิบัติร่วมกันระหว่างวิทยาลัยกับโรงพยาบาลตลอดจนชุมชน ดังคำกล่าวที่ว่า

“การสอนนักศึกษาต้องได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น SBL ใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้น อาจารย์บางท่านบรรยายตามสไลด์ทำให้ไม่อยากเรียนรู้ ควรสอนแบบนี้ให้น้อยลงในภาคปฏิบัติต้องมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนขึ้นไปฝึกจริง ที่พยาบาลควรจะมาร่วมสอนเรียนในชั้นเรียนและ

ในหอผู้ป่วยด้วยครับ หลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษามีเวลาในการอ่านหนังสือหรือหาความรู้เพิ่มเติมบ้างครับ”

“ถ้าได้ลงไปทำจริงแบบ active Learning ร่วมกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยในการสอนลดการสอนบรรยายตามสไลด์เยอะๆ ลง มีการเตรียมความพร้อมนักศึกษาโดยใช้ SIM ก่อนทำให้ไม่กังวลมากค่ะ หนูคิดว่าที่พยาบาลใน ward ควรจะมาสอนทั้งในวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ และต้องลดเวลาเรียน ให้เวลานักศึกษาอ่านหนังสือต้องหาความรู้เพิ่มเติม”

5. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ควรมีลักษณะ ดังนี้

5.1 เพียงพอ หุ่นจำลองเสมือนจริง อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการพยาบาล หอผู้ป่วยจำลอง ฐานข้อมูลออนไลน์ จำนวนหนังสือในห้องสมุด สัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องมีเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา

5.2 ประสิทธิภาพดี หุ่นจำลองเสมือนจริง อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการพยาบาล หอผู้ป่วยจำลอง ฐานข้อมูลออนไลน์ จำนวนหนังสือในห้องสมุด และสัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องมีประสิทธิภาพพร้อมใช้งานอุปกรณ์เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน อุปกรณ์เครื่องมือต่างในห้องปฏิบัติการพยาบาลต้องทันสมัย

5.3 เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการพยาบาล หอผู้ป่วยจำลอง สัญญาณอินเทอร์เน็ตมีความครบถ้วนเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษาที่เข้าใช้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ดังคำกล่าวที่ว่า

“พัฒนาความเพียงพอและความพร้อมของหุ่นจำลองห้องปฏิบัติการทางการพยาบาลควรเปิด 24 ชั่วโมงทำให้เราเข้าใจได้ดีขึ้นครับ ปรับปรุง ฐานข้อมูล ห้องสมุด ต้องเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาและทันสมัยเสมอ รวมถึงความเสถียรและความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตครับ”

“อุปกรณ์ในปฏิบัติการพยาบาลต้องใช้งานได้จริงเหมือนเวลาเราขึ้น ward ครบถ้วน สมบูรณ์และเปิดให้เข้าใช้ได้ 24 ชั่วโมง หุ่นจำลองต้องเพียงพอ ครบทุกสาขานอกจากนี้เรื่องของฐานข้อมูล หนังสือในห้องสมุดจะต้องมีเพียงพอและมีการอัปเดต สุดท้ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องมีความเสถียร ครอบคลุมค่ะ”

6. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีลักษณะ ดังนี้

6.1 หลากหลาย การวัดผลต้องมีหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอน เช่น ในภาคทฤษฎี

การสอบแบบปรนัย การสอบแบบอัตนัย การสอบปากเปล่า การสอบโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสาธิตย้อนกลับ ภาคปฏิบัติให้มีอาจารย์ผู้สอน พยาบาลในหอผู้ป่วยเข้ามา มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมในการวัดผลด้วย แต่ในภาพรวมของ หลักสูตรยังต้องประเมินผลการเรียนของนักศึกษาออกมาเป็นเกรดเฉลี่ย ดังคำกล่าว

“การวัดผลผมว่าการสอบข้อเขียนยังมีความจำเป็น นะครับ แต่ควรเพิ่มสอบโดยใช้แบบสถานการณ์จำลองที่คว่ำหรือ oral test ภาคปฏิบัติให้อาจารย์นิเทศ ที่พยาบาล บนวอร์ดมาร่วมในการประเมินภาพรวมผมคิดว่าควรประเมิน ผลออกมาเป็นเกรดอยู่”

“หนูคิดว่าการวัดผลการเรียนเป็นแบบผ่านกับไม่ผ่าน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ที่พยาบาลบนวอร์ดมาร่วมด้วย ก็ดีนะคะ อาจารย์นิเทศคนเดียวอาจมองไม่เห็นเวลาเราดูแล ผู้ป่วย และเป็นเกรดก็โอเคคะ”

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษามุมมองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ความหมาย และองค์ประกอบของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัย พยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ (พ.ศ. 2565-2569) สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่พึงประสงค์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ควร เป็นเก่งดี คิดดี และปฏิบัติดี สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 23, 24, 28 และ 29 การปฏิรูปการศึกษา ต้องมุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็นคน เก่ง-ดี-มีสุข โดยคนเก่ง คือ รู้ดี เป็นบัณฑิตที่มีความสามารถทางพุทธิปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ ที่แจ่มแจ้ง วิเคราะห์เป็น สังเคราะห์ได้ มีคุณลักษณะและ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้ตลอดชีวิต คนดี คือ คิดดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักและเจตคติที่ดี ต่อวิชาชีพการพยาบาล กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ควบคุมอารมณ์ที่ดี ตลอดจนเคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีสุข คือ จากการปฏิบัติให้การพยาบาลด้วย หัวใจความเป็นมนุษย์แก่ผู้รับบริการทุกช่วงวัยในทุกมิติสุขภาพ

ตามมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาล ตอบสนองความต้องการ ด้านสุขภาพของผู้รับบริการในยุค VUCA World ที่มีการ เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรุนแรง พลิกผัน คาดไม่ถึงอย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี และผู้รับบริการสามารถ ดูแลตนเองได้¹⁴ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ “คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาและ เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้อง กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21”¹⁵ และปณิธานของสถาบันพระบรมราชชนก ที่มุ่งสร้าง “ปัญญาของชุมชนเพื่อชุมชน”¹⁴

2. ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ควรลดเวลาเรียน และเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิด teach less, learn more ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานจริง ลดเวลาเรียนรู้ด้านวิชาการลงแต่ผู้เรียนต้องเรียนรู้สาระหลัก อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ¹⁶ ประกอบกับปัจจุบันผู้เรียน เป็นกลุ่ม generation z ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ต่างๆ ในการเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (learning by doing) โดยการใช้เทคโนโลยีมาเพื่อความเข้าใจ ในประเด็นที่สำคัญให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียน เปลี่ยนแปลงไปที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาได้ ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21¹⁷ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ต้นแบบสภากาพยาบาล พ.ศ. 2564 ที่กำหนดหน่วยกิตตลอด หลักสูตรไม่น้อยกว่า 123 หน่วยกิต เน้นการบูรณาการเนื้อหา ที่สอดคล้องกันเข้าด้วยกันและกำหนดชั่วโมงการศึกษาด้วย ตนเองเพิ่มมากขึ้น แต่พบประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบ คือ รูปแบบหลักสูตรแยกเป็นสาขาพยาบาลศาสตร์และสาขา การผดุงครรภ์¹⁸

3. ด้านเนื้อหาหลักสูตร ต้องทันสมัยและใช้ได้จริง สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรพยาบาล ศาสตร์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลก แห่งยุคศตวรรษที่ 21 การออกแบบบทเรียนประสบการณ์ เรียนรู้ที่สนุก ทำหายจากแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เชื่อมโยงกับ ชีวิตจริงของผู้เรียน ไปสู่สาระการเรียนรู้รายวิชาร่วมกับการ บูรณาการความรู้ ความเข้าใจของเนื้อหาสาระของรายวิชา เพื่อการพัฒนาทักษะการสืบค้นและการสร้างความรู้ ความเข้าใจเชิงลึก การสร้างความเชี่ยวชาญตามกรอบมาตรฐาน

วิชาชีพการพยาบาลผสมผสานการใช้เทคโนโลยี รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่นำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต สอดคล้องกับ มติประชุมวิชาการพัฒนาการศึกษาสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพ พ.ศ. 2564 ที่ "ครูต้องเปลี่ยน MINDSET มาเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ให้เป็นเรื่องที่สนุก ปลุกความคิด เชื่อมชีวิตไปกับการเรียนรู้"¹⁹

4. ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ต้องลงมือทำ นำวิทยากรมาใช้ ให้เวลาเรียนรู้ และบูรณาการร่วมกัน สอดคล้องผลการวิจัย เรื่อง อนาคตภาพของการจัดการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในบริบทประชาคมอาเซียน พบว่า การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ประสบการณ์มากกว่าเนื้อหาเพิ่ม การจัดให้มีกิจกรรมให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเพื่อเรียนรู้นอกห้องเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ครูต้องปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมจากครูห้องสี่เหลี่ยมเป็นครูจากสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความคิด สร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบเป็นกันเอง ออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผสมผสานในการจัดการศึกษาพยาบาล²⁰ สอดคล้องกับ Welsh กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและมีความรู้สึกที่ดีจนนำไปสู่การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ²¹ และระบบการประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) เกณฑ์ที่ 1 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่ต้องพัฒนาขึ้นตามความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเกณฑ์ที่ 2 ต้องสื่อสารข้อมูลหลักสูตรเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพพยาบาลให้มีคุณภาพ สามารถให้บริการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคสังคมปกติใหม่ในอนาคต²²

5. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ต้องมีเพียงพอ ประสิทธิภาพดี และเปิดให้บริการ 24 ชั่วโมงสอดคล้องกับ ปัทมา ทองสม กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โสตทัศนอุปกรณ์ที่เหมาะสม ห้องปฏิบัติการมีอุปกรณ์และโสตทัศนอุปกรณ์ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ และการให้บริการด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ²³ และผลการศึกษาของ Alshammari เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้อาจพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ประสิทธิภาพ²⁴

6. ด้านการวัดและประเมินผล ต้องหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุญญา คูอาริยะกุล ศึกษาการประเมินผล การเรียนรู้ในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผู้สอนควรมีวิธีการประเมินการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงจุดมุ่งหมายหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ตลอดจนใช้เครื่องมือวัดที่ดีและมีคุณภาพ และกระทำอย่างต่อเนื่อง²⁵ สอดคล้องกับสภาการวิจัยแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ใช้เทคนิคการประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การประเมินโครงงาน แฟ้มสะสมงาน แบบทดสอบ เป็นต้น ร่วมกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล เพื่อสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ สามารถผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองต่อความต้องการของวิชาชีพและสังคม ทำให้มั่นใจว่านักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลได้อย่างมั่นใจและมีคุณภาพ²⁶

สรุป ภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2565-2569) ในมุมมองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) ด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ต้องเก่งดี คิดดี และปฏิบัติดี 2) ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ต้องลดเวลาเรียน เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ 3) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ต้องทันสมัย ใช้ได้จริง 4) ด้านวิธีจัดการเรียนการสอนต้องเรียนรู้จากการลงมือทำ นำวิทยาการมาใช้ ให้เวลาเรียนรู้และบูรณาการร่วมกัน 5) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ต้องเพียงพอ ประสิทธิภาพดี เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมงและ 6) มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งนักศึกษาพยาบาลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน หากได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอความต้องการ เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สังคมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในอนาคต ตามปฏิธานของสถาบันพระบรมราชชนกที่จะสร้าง “ปัญญาของชุมชนเพื่อชุมชน”

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสำคัญในการจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยต้อง “สอนน้อยลง เพิ่มเวลาเรียนรู้ให้มากขึ้น (teach less, learn more)” ร่วมกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการ

ความต้องการของสังคมในอนาคต

2. อาจารย์ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่รองรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงลึกและกว้าง ปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ตลอดจนถึงจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด ค้นหาความรู้ แก้ปัญหาด้วยตัวเอง และมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและการประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สถาบันการจัดการศึกษาพยาบาลต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษา ให้ทันและนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดจนต้องจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความปลอดภัย โดยคำนึงถึงความเพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน และทันสมัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาภาพอนาคตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล อาจารย์ผู้ใช้บัณฑิตเพิ่มเติมเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

References

1. Wanchai A. Thai education: Trends in development of nursing profession. *Journal of Nursing, Siam University* 2017;18(35):106-17. (in Thai).
2. Cheevakasemsook A. Nursing teaching and learning management with blended learning in New Normal Era. *Journal of Health and Nursing Research* 2021;37(1):25-37. (in Thai).
3. Clayton M. Disruptive innovation: An intellectual history and directions for future research. *Journal of Management Studies* 2018;55(7):1043-78.
4. Nittayangkun S, Arabia N. Praboromarajchanok Institute Annual Report 2020. Nonthaburi. Phimphan Printing. 2020. (in Thai).
5. Photaworn P, Boonnua C, Saiwaree T. An evaluation of the bachelor of nursing science program (revised curriculum B.E. 2016). *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health* 2021;9(1):199-212. (in Thai).
6. Kooariyakul A. The evaluation of the bachelor of nursing curriculum revised edition 2012, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit* 2019;9(1):44-58. (in Thai).
7. Damruk P. Satisfaction of students and instructors on the bachelor of nursing science program management in Boromarajonani college of nursing, Yala. *Al-Hikmah Journal* 2019;8(16):123-134. (in Thai).
8. Ministry of Education. The National education plan B.E. 2017-2036 Bangkok: Office of the Education Council, 2017. (in Thai).
9. Gale S. What HR leaders need to know about generation Z. *Workforce* 2018;97(5): 10.
10. Tantalanutkul S. Stress and stress management in nursing students. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal* 2020;9(1):81-92. (in Thai)
11. Husserl E. *Phenomenology and the Crisis of Philosophy* (Lauer Q. trans.). New York: Harper & Row; 1965.
12. Colaizzi, P. *Psychological research as the phenomenologist views it*. New York: Oxford University Press; 1978.
13. Cohen L, Manion L. *Research method in education*. 4th ed. New York: Routledge;1994.
14. Office of the Education Council National Education. Act B.E. 1999 and Amendments Second National Education Act.B.E. 2002. (in Thai).
15. Office of the Education Council Office of the Education Council Secretariat, National Education Plan B.E. 2017 – 2036. Bangkok. company Pigwan Graphic Co., Ltd. 2017 (in Thai).

16. Thongdee W. Teach less learn more:TLLM according Buddhist. Proceeding of the 5th Phuket Rajabhat University Conference. Developing the Quality of Thai Research to the International Standards; 2019. (in Thai).
17. Sarah B. Keating. Curriculum development and evaluation in nursing education. 4th ed. New York: Springer Publishing Company; 2017.
18. Thailand Nursing and Midwifery Council. Bachelor of nursing science program 2021 [Internet] 2022 [cited 2022 Feb 25]. Available from:[http://110.164.51.228/bcnu/ attachments/ article/1280.pdf](http://110.164.51.228/bcnu/attachments/article/1280.pdf). (in Thai).
19. Chuenkongkaew W. The National Health professional education Foundation.The report on the global interprofessional education conference; GIPEC 2021"how education sector responds to VUCA health system" the 3rd webinar "Is Blended learning Effective in Health Profession Education. Bangkok; 2021. (in Thai).
20. Kotra P. A scenario of educational management of undergraduate nursing curricula in the context of ASEAN community. *Journal of Health Science Research* 2017;11(2):18-27.
21. Welsh TM. Designing environments for constructive learning. Springer Science & Business Media; 2012.
22. ASEAN University Network. The Guide to AUN-QA assessment at programme Level Version 4. 0. Bangkok; 2020.
23. Thongsom, P. The development of indicators of happiness in learning of students in nursing science undergraduate program under The Ministry of Public Health. *Journal of Nursing and Education* 2014;4(1):88-110. (in Thai).
24. Alshammari, L., Alshammari, F., Astodello, E., Saguban , R., & Altheban, A. Factors affecting the academic performance of student nurses: A cross-sectional study. *Journal of Nursing Education and Practice* 2018;8(1):60-9.
25. Kooariyakul A. Clinical learning assessment of nursing students. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok* 2017;33(2):179-87. (in Thai).
26. National Research Council. Assessing 21st century skills - summary of a workshop. Washington, DC: National Academies Press; 2011.